

Dosarul nr. 2ra-1974/21
2-20055915-01-2ra-14122021

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Sandu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, O. Cojocaru, A. Pahopol)

DECIZIE

20 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Agenția pentru Protecția Consumatorilor și
Supravegherea Pieței,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția pentru
Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței împotriva Organizației de Creditare
Nebancară „Cash & Co” Societate cu Răspundere Limitată, intervenient accesoriu
Andrian Gurițanu, cu privire la constatarea drept abuzive și nule a clauzelor
contractuale,

împotriva deciziei din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
admis apelul declarat de Organizația de Creditare Nebancară „Cash & Co” Societate cu
Răspundere Limitată și a fost casată hotărârea din 24 august 2020 a Judecătoriei
Chișinău, sediul Centru, fiind pronunțată o hotărâre nouă,

constată:

La data de 27 mai 2020, Agenția pentru Protecția Consumatorilor și
Supravegherea Pieței a depus cerere de chemare în judecată împotriva Organizației de
Creditare Nebancară „Cash & Co” Societate cu Răspundere Limitată, intervenient
accesoriu Andrian Gurițanu, cu privire la constatarea drept abuzive și nule a clauzelor
contractuale.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, în urma examinării cererii depuse de
avocatul Sergiu Eremei, în interesul lui Andrian Gurițanu, în vederea efectuării unui
control pe faptul caracterului abuziv al clauzelor contractuale din contractul încheiat cu

OCN „Cash & Go” SRL, a fost întocmit act de constatare a clauzelor abuzive nr.46 din 31 decembrie 2019 a contractului de împrumut nr. 19/21 din 12 mai 2018, încheiat între OCN „Cash & Go” SRL și Andrian Gurițanu.

A invocat că prin actul de constatarea clauzelor abuzive, s-a constatat că clauzele contractuale contravin normelor legislative în vigoare, fiind încălcată atât norma specială reflectată în Legea privind contractele de credit pentru consumatori nr. 202 din 12 iulie 2013, cât și normele generale din capitolul V cartea Trei, titlul II al Codului civil.

A menționat că, la clauza contractului „valoarea totală a creditului potrivit condițiilor prezentului contract este de: 768.421%”, lipsesc ipotezele folosite pentru calculul DAE și nu este clar cum a fost calculată valoarea totală plătită a creditului. Suplimentar consumatorului nu i-a fost oferit suficient timp înaintea încheierii contractului pentru asimilarea informațiilor precontractuale, iar, contractul este întocmit după formularul prezentat în anexa nr.1 a Legii nr. 202 din 12 iulie 2013, ce reprezintă o informație standard.

Reclamanta a susținut că, clauza contractuală din pct. 4 al contractului de împrumut prevede că, „rata dobânzii este de 2 (e) din valoarea creditului pe zi, aceasta reprezentând 730 (șapte sute treizeci) la sută pe an”, este una excesiv și nejustificat de mare în raport rata de bază a BNM, în vigoare la momentul semnării contractului care e de 6,5% anual.

Totodată, și clauza din pct. 12 a contractului din 12 mai 2018, care prevede despăgubiri pentru executarea tardivă de către debitor a obligațiilor contractuale: amendă în mărime de 330 lei pentru a 3-a și a 15-a zi de întârziere și începând cu a 15 zi se calculează 4% din suma restantă a împrumutului pentru fiecare zi calendaristică, este una abuzivă și disproporționat de mare, întrucât acordă permisiunea comerciantului de a solicita de la orice consumator o sumă disproporționat de mare în raport cu prejudiciul cauzat de neonorarea obligațiilor contractuale, ce provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contractul de împrumut din 12 mai 2018.

A afirmat că, în contractul din 12 mai 2018, s-a constatat lipsa clauzei ce oferă consumatorului dreptul de revocare prevăzut de art. 18 din Legea nr. 202 din 12 iulie 2013. Contractul nr.19/21 din 12 mai 2018 este unul de adeziune și pre-formulat de către agentul economic, prin manifestarea cumulativă a celor trei caracteristici ale clauzelor abuzive stipulate la art. 3 din Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii nr. 256 din 09 decembrie 2011.

Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței a solicitat constatarea nulității (cu caracter retroactiv) și a caracterului abuziv al clauzelor contractului de împrumut nr. 19/21 din 12 mai 2018 încheiat între OCN „Cash & Go” SRL cu Andrian Gurițanu, obligarea OCN „Cash & Go” SRL să excludă astfel de clauze din contractele cu același obiect încheiate cu consumatorii, precum și interdicția de a include astfel de clauze în alte contracte care urmează a fi încheiate cu consumatorii.

Prin hotărârea din 24 august 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, s-a constatat drept abuzive și nule cu caracter retroactiv clauzele din contractul de împrumut nr. 19/21 din 12 mai 2018 încheiat între profesionistul OCN „Cash & Go” SRL și consumatorul Andrian Gurițanu și anume pct. 4 care prevede dobânda 2 % pe zi, ceea ce constituie 730% anual, pct. 12 care prevede penalitate de 330 de lei pentru a 3-a zi de întârziere și 330 de lei pentru a 15 zi de întârziere, pct. 12 care prevede penalitate 4% pentru fiecare zi de întârziere începând cu 15-a zi de întârziere, cu obligarea profesionistului să excludă în contractele cu același obiect astfel de clauze în contractele cu consumatorii. S-a perceput de la OCN „Cash & Go” SRL taxa de stat în folosul statului în mărime de 370 de lei.

La data de 23 septembrie 2020 administratorul OCN „Cash & Go” SRL, Istrati Valentin, a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii din 24 august 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă, cu încasarea din contul intimatelor a cheltuielilor de judecată.

Prin decizia din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de OCN „Cash & Go” SRL și a fost casată hotărârea din 24 august 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, fiind emisă o hotărâre nouă, prin care acțiunea depusă de Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței a fost respinsă.

La data de 23 noiembrie 2021 Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului au fost reiterate circumstanțele de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată.

Recurenta a invocat că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele prezentate la dosar.

A menționat că, ținând cont de principiul libertății de voință și limitele sale, contractul nu este doar un acord de voință, ci voințele și interesele reunite ale părților, orientate pentru a satisface un interes, iar, în contractele de adeziune voința este limitată. Contractele în care sunt parte organizațiile de creditare nebankare foarte rar sunt contracte negociate, majoritatea contractelor fiind de adeziune, în care voința unei dintre părți este limitată sau alterată de imperativul economic sau psihologic al semnării contractului. Astfel, această situație îl pune pe Andrian Gurițanu în postura de a adera la condițiile redactate în prealabil de către OCN „Cash & Go” SRL, fără a avea puterea de a influența conținutul lor.

A afirmat că în speță, contractul de împrumut este unul pre-formulat, deci, indubitabil este un contract de adeziune cu clauze contractuale standard, întrucât ele nu se negociază, acceptarea lor fiind o condiție pentru a încheia contractul cu OCN „Cash & Go” SRL, iar, voința clientului se rezumă la a semna sau nu contractul de împrumut.

Prin urmare, recurenta consideră că nu poate fi admis argumentul că, odată semnat/acceptat un contract, acesta îi este opozabil consumatorului, indiferent dacă este ilegal, nul sau abuziv.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 29 iunie 2021.

Potrivit scrisorii nr. 13650, decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței la 12 octombrie 2021 (f.d. 113), însă, lipsesc date cu privire la recepționarea acesteia.

Astfel, recursul, declarat la 23 noiembrie 2021, este în termen.

La data de 14 decembrie 2021, copia recursului a fost expediată în adresa OCN „Cash & Go” SRL și a lui Gurițanu Andrian (f.d. 130, 132-134), cu înștiințarea despre depunerea referinței.

Prin referința depusă la 20 ianuarie 2022, OCN „Cash & Go” SRL a solicitat declararea recursului ca inadmisibil, indicând că nu sunt temeiuri de casare a deciziei instanței de apel, pe care o consideră legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 23 februarie 2022 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 12 mai 2018, între OCN „Cash & Go” SRL în calitate de creditor și Andrian Gurițanu, în calitate de debitor, a fost încheiat contractul de împrumut nr. 19/21 (f.d. 12-13).

Conform contractului, Andrian Gurițanu a beneficiat de un împrumut în mărime de 4000 de lei pe un termen de 20 de zile, cu suma totală spre plată de 5600 de lei.

În contract se mai indică că valoarea totală a creditului potrivit condițiilor prezentului contract este de 768,421.

Potrivit pct. 4 din contract, rata dobânzii care este de 2 (e) din valoarea creditului pe zi, aceasta reprezentând 730 la sută pe an.

În pct. 12 s-a indicat că, pentru executarea tardivă de către debitor a obligațiilor contractuale există tipuri de despăgubiri:

- amendă în mărime de 330 de lei, care se calculează prima dată la a 3-a zi de întârziere și a doua oară – la a 15-a zi de întârziere. În acest sens, 1-a zi de întârziere a executării obligațiilor este ziua care urmează după ultima zi a termenului de rambursare a creditului și a dobânzii pentru folosirea împrumutului;

- majorarea de întârziere în mărime de 4% din suma restantă a împrumutului, care se calculează pentru fiecare zi calendaristică, începând cu a 15-a zi de întârziere.

La 31 decembrie 2019, la cererea lui Andrian Gurițanu în vederea efectuării unui control pe faptul caracterului abuziv al clauzelor contractuale din contractul încheiat cu OCN „Cash & Go” SRL, Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței a întocmit actul nr.46 de constatare a clauzelor abuzive în contractul de împrumut nr. 19/21 din 12 mai 2018, încheiat între OCN „Cash & Go” SRL și Andrian Gurițanu (f.d. 10).

Prin actul de constatare a clauzelor abuzive, Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței a constatat că sunt abuzive și contravin normelor legislative în vigoare următoarele clauze din contract: propoziția „valoarea totală a creditului potrivit condițiilor prezentului contract este de 768,421”; pct. 4 care prevede rata dobânzii de 2 (e) din valoarea creditului pe zi, aceasta reprezentând 730 la sută pe an; pct. 12 cu privire la amendă și majorarea de întârziere pentru executarea tardivă de către debitor a obligațiilor contractuale.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței a solicitat constatarea nulității (cu caracter retroactiv) și a caracterului abuziv al clauzelor contractului de împrumut nr. 19/21 din 12 mai 2018 încheiat între OCN „Cash & Go” SRL cu Andrian Gurițanu, obligarea OCN „Cash & Go” SRL să excludă astfel de clauze din contractele cu același obiect încheiate cu consumatorii, precum și interdicția de a include astfel de clauze în alte contracte care urmează a fi încheiate cu consumatorii.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și a constatat drept abuzive și nule cu caracter retroactiv clauzele din contractul de împrumut nr. 19/21 din 12 mai 2018 încheiat între profesionistul OCN „Cash & Go” SRL și consumatorul Andrian Gurițanu și anume pct. 4 care prevede dobânda 2% pe zi, ceea ce constituie 730% anual, pct. 12 care prevede penalitate de 330 de lei pentru a 3-a zi de întârziere și 330 de lei pentru a 15 zi de întârziere, pct. 12 care prevede penalitate 4% pentru fiecare zi de întârziere începând cu 15-a zi de întârziere, cu obligarea profesionistului să excludă în contractele cu același obiect astfel de clauze în contractele cu consumatorii. Totodată, s-a perceput de la OCN „Cash & Go” SRL taxa de stat în folosul statului în mărime de 370 de lei.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de OCN „Cash & Go” SRL, a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia și a casat hotărârea primei instanțe, pronunțând o hotărâre nouă, prin care acțiunea depusă de Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței a fost respinsă.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, contractul de împrumut nr. 19/21 din 12 mai 2018 întrunește toate cerințele stipulate la art. 10 din Legea privind

contractele de credit pentru consumatori, fiind semnat de ambele părți contractuale, iar, poziția instanței de fond precum că clauzele nu au fost negociate cu consumatorul, nu poate fi luată în considerație, întrucât Andrian Gurițanu a semnat contractul dat, clauzele fiind evidențiate și concret stabilită durata contractului, rata dobânzii. Astfel, din start i-a fost adusă la cunoștință consumatorului că datoria principală este în mărime de 4000 de lei și împreună cu dobânda în sumă de 1600 de lei, urmează să restituie 5600 de lei, prin semnătura aplicată manifestându-și acordul cu condițiile contractuale.

La acest capitol, instanța de apel a menționat că la momentul când persoana semnează un contract de credit, se prezumă că aceasta se informează și citește conținutul contractului, pentru ce și semnează, or, nu poate fi stabilit faptul că debitorul a fost impus să semneze un astfel de contract sau anumite clauze au fost ascunse de către creditor, atât timp cât prevederile contractuale sunt clare și debitorul a căzut de acord, prin semnătura sa, cu acestea.

Verificând legalitatea deciziei atacate prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a apreciat eronat circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei.

În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Conform art. 666 din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), contract este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice. Contractului îi sunt aplicabile normele cu privire la actul juridic. Contractul poate fi de adeziune sau negociat, sinalagmatic sau unilateral (generează obligații doar pentru una dintre părți), comutativ sau aleatoriu și cu executare instantanee sau succesivă, precum și de consumator.

În conformitate cu art. 667 alin. (1) din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), părțile contractante pot încheia în mod liber, în limitele normelor imperative de drept, contracte și pot stabili conținutul lor. Dacă, în scopul protecției intereselor prioritare ale societății sau ale unui individ, efectele unui contract depind de încuviințarea autorităților statului, limitările și condiționările trebuie reglementate prin lege.

Iar, art. 668 alin. (1) din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019) stipulează că, contractul încheiat legal obligă părțile nu numai la ceea ce au stipulat expres, dar și la tot ceea ce rezultă din natura lui în conformitate cu legea, cu uzanțele sau cu principiile echității.

Conform art. 679 alin. (1), (2) din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), contractul se consideră încheiat dacă părțile au ajuns la un acord privind toate clauzele lui esențiale. Sunt esențiale clauzele care sunt stabilite ca atare prin lege, care reies din natura contractului sau asupra cărora, la cererea uneia din părți, trebuie realizat un acord.

Prevederile art. 869 alin. (1) și (2) din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019) stipulează că în baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei. Înțelegerea asupra dobânzii prin care se încalcă dispoziția alin.(1) este nulă.

Potrivit art. 10 alin. (3) lit. g) din Legea privind contractele de credit pentru consumatori nr. 202 din 12 iulie 2013, contractul de credit specifică în mod clar și concis: dobânda anuală efectivă și valoarea totală plătită de către consumator, indicate în mod evidențiat (cu caractere aldine) și calculate la momentul încheierii contractului de credit; se menționează toate ipotezele folosite pentru calculul acestei rate.

Art. 23 alin. (1) din Legea privind contractele de credit pentru consumatori stipulează că, dobânda anuală efectivă care este egală, pe o perioadă de un an, cu valoarea actuală a tuturor angajamentelor (trageri, rambursări și costuri), viitoare sau prezente, convenite de creditor și de consumator, este calculată în conformitate cu formula matematică stabilită în anexa nr. 2.

În conformitate cu art. 3 din Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii nr. 256 din 09 decembrie 2011 (în vigoare până la 01 martie 2019), clauză abuzivă este o clauză contractuală care, nefiind negociată în mod individual cu consumatorul, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, creează, în detrimentul consumatorului, contrar cerințelor de bună-credință, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract.

Conform art. 4 alin. (1), (2) din Legea nr. 256 din 09 decembrie 2011, se interzice comercianților să includă clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. Orice clauză abuzivă introdusă în astfel de contracte este considerată nulă din momentul încheierii lor. Orice contract încheiat între comerciant și consumator va cuprinde clauze contractuale clare, univoce, a căror înțelegere nu necesită cunoștințe speciale.

Potrivit art. 5 alin. (1), (4), (5) lit. e) din Legea nr. 256 din 09 decembrie 2011 (în vigoare până la 01 martie 2019), o clauză contractuală nefiind negociată în mod individual cu consumatorul este abuzivă în cazul în care creează, contrar cerințelor de bună-credință, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, în detrimentul consumatorului, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract. În cazul în care comerciantul pretinde că o clauză standard a fost negociată individual, lui îi revine sarcina probei. Sunt considerate abuzive clauzele care au ca obiect sau efect: e) solicitarea de la orice consumator care nu și-a îndeplinit obligația să plătească drept compensație o sumă disproporționată în raport cu prejudiciul cauzat de neonorarea obligațiilor contractuale.

Conform art. 6 alin. (1), (5) din Legea nr. 256 din 09 decembrie 2011 (în vigoare

până la 01 martie 2019), caracterul abuziv al unei clauze contractuale se evaluează luându-se în considerare natura bunurilor sau a serviciilor pentru care s-a încheiat contractul și raportându-se, în momentul încheierii lui, la toate circumstanțele care însoțesc încheierea și la toate clauzele contractului sau ale unui alt contract de care acesta depinde. Clauzele abuzive cuprinse în contractul încheiat cu consumatorul nu vor produce efecte asupra consumatorului și se vor considera nule, iar contractul va continua să producă efecte în partea rămasă, în cazul în care poate continua să existe fără aceste clauze.

Conform art. 7 alin. (1), (2) din Legea nr. 256 din 09 decembrie 2011 (în vigoare până la 01 martie 2019), evaluarea clauzelor contractuale și decizia finală asupra faptului că acestea sunt sau nu recunoscute ca fiind abuzive se efectuează de către instanța de judecată. Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței efectuează controlul respectării prevederilor prezentei legi și constatarea clauzelor abuzive în contracte, la sesizarea consumatorului sau din oficiu, în condițiile legii.

Conform art. 28¹ alin. (3) din Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003, în cazul constatării clauzelor abuzive în contractul încheiat cu consumatorul, Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței întocmește act de constatare și intentează acțiune în instanța de judecată în vederea solicitării constatării nulității acestor clauze.

Pentru a reține existența unei clauze abuzive, instanța de judecată trebuie să verifice îndeplinirea următoarelor condiții generale: clauza în litigiu să nu fi fost negociată; prin ea însăși creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților; dezechilibrul creat este în detrimentul consumatorului, nefiind respectată cerința bunei-credințe.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că în speță au fost întrunite condițiile generale pentru constatarea caracterului abuziv al clauzelor contractuale cu privire la rata dobânzii și penalizările pentru executarea tardivă a obligațiilor contractuale, din următoarele motive.

Este adevărat că un contract are putere de lege între părți, însă, această lege este legitimă, câtă vreme nu acoperă un abuz, câtă vreme nu încalcă ordinea publică și cerințele bunelor moravuri și câtă vreme este conformă cu echitatea. Forța obligatorie a contractului este de necontestat, contractul însă nu are putere de lege, decât dacă este el însuși legal, adică nu contravine normelor de ordine publică și bunelor moravuri.

Astfel, deși legiuitorul prevede libertatea părților în ceea ce privește stabilirea unei alte dobânzi decât cea egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei, totuși, această dobândă trebuie să fie una rezonabilă în raport cu cea a Băncii Naționale a Moldovei și nu una excesiv și nejustificat de mare.

În conformitate cu datele oficiale de pe site-ul oficial al Băncii Naționale a Moldovei, rata de bază, în vigoare la momentul semnării contractului de împrumut nr. 19/21 din 12 mai 2018, este egală cu 6,5% anual.

Prin urmare, la caz, este evident faptul că dobânda aferentă împrumutului, stabilită în contractul de împrumut nr. 19/21 din 12 mai 2018, de 2% zilnic, aceasta

reprezentând 730% pe an, este exagerat de mare, în raport cu rata de bază a BNM.

Totodată, clauza ce prevede dobânda contractuală este abuzivă, deoarece nu a fost negociată între părți, având în vedere rapiditatea cu care s-a depus cererea, sa-încheiat contractul și s-au eliberat banii, fapt ce denotă că OCN „Cash & Go” SRL a elaborat clauzele contractuale anticipat pentru multitudine de contracte, iar, Gurițanu Andrian nu a avut posibilitatea reală de a negocia condițiile esențiale din contract și anume, mărimea dobânzii.

În asemenea situație, organizația de creditare nebanară a impus spre semnare un contract preformat, nenegociabil, consumatorul neavând posibilitatea reală să ia cunoștință, la data semnării contractului, de amploarea și de componenta riscului la care s-a expus, care sunt factorii ce va influența creditul, ce costuri ar putea să îi fie pus în sarcină, după semnarea/acceptarea contractului, într-o asemenea manieră, încât să poată refuza contractul. Nu se poate admite argumentul că, odată semnat/acceptat un contract, acesta îi este opozabil consumatorului, indiferent dacă este legal, nul sau abuziv.

După cum s-a menționat supra, conform pct. 12 din contractul de împrumut nr. 19/21 din 12 mai 2018, pentru executarea tardivă de către debitor a obligațiilor contractuale există tipuri de despăgubiri: - amendă în mărime de 330 de lei, care se calculează prima dată la a 3-a zi de întârziere și a doua oară – la a 15-a zi de întârziere. În acest sens, 1-a zi de întârziere a executării obligațiilor este ziua care urmează după ultima zi a termenului de rambursare a creditului și a dobânzii pentru folosirea împrumutului; - majorarea de întârziere în mărime de 4% din suma restantă a împrumutului, care se calculează pentru fiecare zi calendaristică, începând cu a 15-a zi de întârziere.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră justă concluzia primei instanțe cu privire la caracterul abuziv al acestei prevederi contractuale, inclusiv conform art. 5 alin. (5) lit. e) din Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii nr. 256 din 09 decembrie 2011, întrucât acordă permisiunea comerciantului de a solicita de la orice consumator, care nu și-a îndeplinit obligația drept compensație, o sumă disproporționată în raport cu prejudiciul cauzat de neonorarea obligațiilor contractuale.

La aprecierea termenului de „clauză penală disproporționat de mare”, instanța de recurs subliniază că, quantumul penalității de 4% din suma restantă a împrumutului se calculează pentru fiecare zi calendaristică, începând cu a 15-a zi de întârziere, provocând un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contractul de împrumut nr. 19/21 din 12 mai 2018.

Astfel, clauza contractuală îl plasează pe consumator într-o situație juridică economică nefavorabilă, producând efecte negative disproporționate în patrimoniul consumatorului.

Aprecierea dezechilibrului contractual cauzat de quantumul clauzei penale se efectuează prin prisma echivalenței prestațiilor ce presupune că drepturile și obligațiile reciproce trebuie să aibă, dacă nu valoare identică, măcar una apropiată.

La fel, amenda fixă de 330 de lei, calculată prima dată la a 3-a zi de întârziere și

a doua oară – la a 15-a zi de întârziere, nu a fost negociată individual, în prealabil de părțile contractante, reprezentând un abuz din partea agentului economic, defavorizând consumatorul, care este partea mai vulnerabilă a raportului juridic. OCN „Cash & Go” SRL nu a justificat perceperea acestei amenzi, în condițiile în care deja a stabilit o penalitate pentru executarea tardivă a obligațiilor contractuale de către debitor.

Prin urmare, reieșind din circumstanțele reținute, instanța de recurs consideră justă soluția primei instanțe cu privire la constatarea drept abuzive și nule cu caracter retroactiv clauzele din contractul de împrumut nr. 19/21 din 12 mai 2018 încheiat între profesionistul OCN „Cash & Go” SRL și consumatorul Andrian Gurițanu și anume pct. 4 care prevede dobânda 2% pe zi, ceea ce constituie 730% anual, pct. 12 care prevede penalitate de 330 de lei pentru a 3-a zi de întârziere și 330 de lei pentru a 15 zi de întârziere, pct. 12 care prevede penalitate 4% pentru fiecare zi de întârziere începând cu 15-a zi de întârziere, cu obligarea profesionistului să excludă în contractele cu același obiect astfel de clauze în contractele cu consumatorii, precum și încasarea de la OCN „Cash & Go” SRL a taxai de stat în folosul statului în mărime de 370 de lei.

Scopul instituirii nulității absolute a clauzelor abuzive constă în descurajarea profesionistului să utilizeze clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. Scopul menționat nu poate fi atins dacă în rezultatul constatării nulității absolute efectele clauzelor abuzive s-ar diminua până la limita stabilită prin lege. În acest caz, este necesară excluderea totală a efectelor clauzelor abuzive, astfel încât să se înțeleagă că, în cazul constatării caracterului abuziv al clauzelor contractuale, utilizatorul nu va putea miza pe reducerea efectelor clauzelor abuzive până la minimul legal, astfel fiind sancționat pentru practicarea clauzelor abuzive.

Instanța de recurs nu poate reține argumentul OCN „Cash & Go” SRL, susținut și de instanța de apel, precum că părțile au negociat condițiile esențiale ale contractului, or, simpla mențiune în contract că debitorul acceptă condițiile contractuale, nu dovedește faptul negocierii condițiilor contractuale de către Andrian Gurițanu.

Mai mult ca atât, conform art. 5 alin. (1) și (2) lit. a) din Legea privind contractele de credit pentru consumatori nr. 202 din 12 iulie 2013, creditorul și, dacă este cazul, intermediarul de credit furnizează consumatorului, în baza clauzelor și a condițiilor de creditare oferite de către creditor, precum și, după caz, a preferințelor exprimate și a informațiilor furnizate de către consumator, informațiile necesare care să îi permită consumatorului să compare mai multe oferte pentru a putea lua o decizie informată cu privire la eventuala încheiere a unui contract de credit. Informațiile precontractuale sunt furnizate cu suficient timp înainte, dar cel puțin cu 15 zile calendaristice înainte ca un consumator să încheie un contract de credit sau să accepte o ofertă. Perioada de 15 zile poate fi redusă cu acordul scris al consumatorului;

Astfel, negocierea directă cu consumatorul nu este echivalentă cu prezentarea pachetului de servicii de către creditor și cu obligația de informare, negocierea presupunând, ca partea, consumatorul, să aibă posibilitatea studierii și modificării clauzelor contractuale.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, decizia instanței de apel fiind emisă cu aprecierea eronată a circumstanțelor cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decide:

Se admite recursul declarat de Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței.

Se casează integral decizia din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 24 august 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței împotriva Organizației de Creditare Nebancară „Cash & Co” Societate cu Răspundere Limitată, intervenient accesoriu Andrian Gurițanu, cu privire la constatarea drept abuzive și nule a clauzelor contractuale.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Victor Burduh

Mariana Pitic